

UNIWERSYTET
Andrzeja Frycza Modrzewskiego
w Krakowie

Copyright© 2025 by the Author(s)

<https://doi.org/10.31749/2451-0610-ksm-2025-006>

Opublikowano w wolnym dostępie (Open Access) na licencji CC BY-NC-ND 4.0

Rett R. Ludwikowski¹

professor emeritus, The Catholic University of America

<https://orcid.org/0000-0001-7457-3096>

ludwikowski@cua.edu

Mark R. Ludwikowski²

Clark Hill PLC

mludwikowski@clarkhill.com

Między wojną i ugodą. Stany Zjednoczone i Chiny na drodze handlowych negocjacji

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy konfliktów oraz negocjacji zmierzających do wypracowania i zawarcia układów handlowych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Problematyka

¹ Rett R. Ludwikowski, emerytowany profesor. Uzyskał doktorat i habilitację na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W latach 1985–2017 był dyrektorem Instytutu Prawa Międzynarodowego i Porównawczego w Columbus School of Law, Katolickiego Uniwersytetu Ameryki w Waszyngtonie oraz dyrektorem Letniego Programu Międzynarodowego Biznesu i Handlu w Polsce. Jest autorem ponad 20 książek, m.in. podręcznika *Handel międzynarodowy*, wyd. 4, Warszawa 2019.

² Mark R. Ludwikowski, starszy dyrektor i mecenas w kancelarii Clark Hill PLC. Kieruje jej praktyką w zakresie handlu międzynarodowego w biurze w Waszyngtonie (Dystrykt Kolumbii) i reprezentuje podmioty korporacyjne oraz organy administracji publicznej w postępowaniach z zakresu ochrony handlu oraz w sprawach celnych. Uhonorowany tytułem *Best Lawyers in America*[®] w dziedzinie prawa handlu międzynarodowego i finansów przez ranking Best Lawyers (2026).

ta ma historię sięgającą okresu, w którym Państwo Środka było jeszcze krajem gospodarki nierynkowej zaangażowanym w dysputy z krajami gospodarki rynkowej, należącymi do globalistycznej sieci organizacji międzynarodowych. Stąd też autorzy wykorzystali w przedmiotowym opracowaniu metodologię historyczno-porównawczą.

Artykuł składa się z trzech głównych części, w których pierwsza poświęcona jest analizie tematycznych problemów z okresu poprzedzającego wejście Chin do WTO. Część druga koncentruje się na relacjach amerykańsko-chińskich w pierwszej kadencji i na początku drugiej kadencji prezydenckiej Donalda Trumpa. Skupiono się w niej na problemach subsydiów stosowanych przez kraje nierynkowe lub znajdujące się w okresie przejściowym oraz na kwestii stosowania w relacjach z tymi krajami równoległe ceł wyrównawczych i antydumpingowych. Zawiera ona również analizę amerykańsko-chińskich sporów monetarnych i sporów dotyczących swobody komunikacyjnej, w tym wolności internetu. W ostatniej części autorzy skupili się na aktualnych negocjacjach prowadzących do wypracowania i zawarcia ugody handlowej pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Chinami w ostatnim tygodniu czerwca 2025 r. Detale umowy nie są jeszcze dobrze znane, ale niewątpliwie oczekiwano, że przedmiotowa ugoda będzie miała przełomowe znaczenie w handlowych stosunkach międzynarodowych. Przez pewien czas znaczenie umowy zostało podkopane przez groźbę nałożenia na Chińską Republikę Ludową ceł za kupowanie rosyjskiej ropy. Powracający konflikt obu mocarstw został wyeksponowany przez media w czasie wymiany oskarżeń przez delegacje obu państw na Alasce, równoległe ze spotkaniem Prezydenta Donalda Trumpa z Władimirem Putinem.

Słowa kluczowe: kraje gospodarki rynkowej i nierynkowej, subsydia, cła, globalizacja, handel międzynarodowy, protekcjonizm

Abstract

Between War and Settlement: The United States and China in Trade Negotiations

This article examines the conflicts and negotiations leading to the development and conclusion of trade agreements between the United States and China. This issue has a long history, dating back to the period when China was still a non-market economy engaged in disputes with market economy countries belonging to the globalist network of international organizations. Therefore, the authors utilize a historical-comparative methodology in this study.

The article consists of three main parts, the first of which is devoted to an analysis of thematic issues from the period preceding China's accession to the WTO. Part two focuses on U.S.-China relations during Donald Trump's first term and the early part of his second term as president. It focuses on the issue of subsidies used by non-market economies or those in transition, as well as the parallel application of countervailing and anti-dumping duties in relations with these countries. It also examines U.S.-China monetary disputes and disputes over freedom of communication, including internet freedom. The final part focuses on the ongoing negotiations leading to the development and conclusion of a trade agreement between the United States and China in the last week of June 2025. While the details of the agreement are not yet fully known, the agreement was undoubtedly expected to be a breakthrough in international trade relations. For a time, the agreement's significance was

undermined by the threat of tariffs on the People's Republic of China for purchasing Russian oil. The recurring conflict between the two powers was highlighted by the media during the exchange of accusations between delegations of both countries in Alaska in parallel with President Donald Trump's meeting with Władimir Putin.

Key words: market and non-market economy countries, subsidies, tariffs, globalization, international trade, protectionism

Wprowadzenie

W połowie czerwca 2025 r., czyli w momencie pracy nad gromadzeniem i analizą materiałów do niniejszego tekstu, w światowych mediach ukazały się informacje o zawarciu ugody handlowej pomiędzy Stanami Zjednoczonymi Ameryki a Chińską Republiką Ludową (ChRL). Niektóre z nich wskazywały na sukcesy negocjacyjne Chin. Przykładowo 12 czerwca 2025 r. A. Beattie opublikował w dzienniku „Financial Times” tłumaczony na język polski artykuł *Chiny pokonały Donalda Trumpa, zanim jeszcze rozpoczęła się wojna handlowa*³.

Trzeba przyznać, że negocjacje handlowe Stanów Zjednoczonych z Chinami przez dekady przeplatane były okresami, w których media eksponowały sankcje, z okresami, w których oba państwa były skłonne do ugody. Zarówno konflikty, jak i współpraca tych krajów ma długą tradycję, sięgającą ubiegłego wieku⁴. W momencie, w którym prezydent Donald Trump postanowił, bez akceptacji Kongresu, zaatakować bazy nuklearne Iranu, a państwo to odpowiedziało atakiem na bazy amerykańskie w Katarze, tematyka niniejszego artykułu staje się szczególnie ważna. Dlatego też prezentacja aktualnej ugody handlowej oraz prognozowanie szans na jej przetrwanie wymaga znajomości tła historycznego i przyjęcia w przedmiotowym opracowaniu metody historyczno-porównawczej.

Nawiązując do powyższych uwag, autorzy postanowili zaprezentować refleksje nad aktualnymi stosunkami obu państw, opatrując je częścią

³ Zob. A. Beattie, *Chiny pokonały Donalda Trumpa, zanim jeszcze rozpoczęła się wojna handlowa*, Financial Times/Onet.pl, 12.06.2025, <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/chiny-zaszachowaly-trumpa-polegl-w-wojnie-ktora-sam-brozpetal-opinia/6ege3lf> [dostęp: 12.08.2025].

⁴ Badania dotyczące podłoża tradycyjnych sporów amerykańsko-chińskich zostały wykonane dla Amerykańskiego Stowarzyszenia Adwokatów (American Bar Association). Podsumowanie komentarzy jednego z autorów (R.R. Ludwikowskiego) zostało opublikowane jako krótki artykuł pt. *Rebuttable Presumptions – New Developments in the U.S. 'war' with Chinese Subsidies* w kwartalniku „Customs and International Trade Bar Association (CITBA)” w 2014 r. Część uwag autora została, za zgodą wydawcy, włączona do niniejszego tekstu.

pierwszą, w której zawarli analizę tematycznych problemów z okresu poprzedzającego wejście ChRL do Światowej Organizacji Handlu (World Trade Organization – WTO), oraz częścią drugą, w której skoncentrowali się na relacjach amerykańsko-chińskich z pierwszej i początku drugiej kadencji prezydenckiej Donalda Trumpa. W części trzeciej skupili się zaś na analizie przedmiotowej ugody handlowej⁵.

Konflikty handlowe Stanów Zjednoczonych z Chinami pod koniec XX w.

Dyplomatyczne stosunki Stanów Zjednoczonych Ameryki z ChRL trwają od 1979 r. Były to zasadniczo relacje nieformalne, nawiązane po dyskrejonanym przyznaniu Chinom przez USA statusu kraju największego uprzywilejowania w relacjach handlowych – co oznaczało włączenie ich do listy państw cieszących się tzw. przywilejami MFN (*most favorite-nation status*). Włączenie do owej kategorii, oznaczającej zasadniczo „równe” traktowanie z innymi członkami – sygnatariuszami międzynarodowej umowy handlowej, tzw. Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu (*General Agreement on Tariffs and Trade* – GATT), obywało się uznaniowo. To z kolei oznaczało, że Stany Zjednoczone w granicach swojej dobrowolnej oceny mogły nakładać na Chiny możliwie najniższe cła i że zgoda na takie traktowanie nie zależała bezwzględnie od spełnienia przez Chiny warunków dotyczących poszanowania praw człowieka. W latach 70. XX w. warunek poszanowania praw człowieka był bezwzględnie egzekwowany w stosunkach z krajami rynkowymi; natomiast wobec Chin był zasadniczo pozytywnym bodźcem i został pozostawiony do uznania Stanów Zjednoczonych. Profesor Patrick Mulloy (były komisarz amerykańskiej Komisji ds. Przeglądu Gospodarczego i Bezpieczeństwa USA–Chiny) pisał, komentując proces wejścia Chin do WTO:

To Jiang Zemin rozpoczął negocjacje w sprawie przystąpienia Chin do GATT, który w 1995 roku przekształcił się w WTO. Aby obejść kontrowersyjną coroczną debatę w Kongresie, Chiny chciały przystąpić do WTO w celu zapewnienia stałego [równego] traktowania ich polityki handlowej przez USA. Proponowane przez Chiny wejście do WTO oznaczało, że Kongres będzie musiał uchylić część poprawek Jacksona-Vanika w odniesieniu do Chin. W 2000 r. Kongres zrobił to

⁵ Warto zaznaczyć, że w odniesieniu do analizowanego okresu czytelnik może skorzystać z bardzo wysoko ocenianego przez autorów artykułu autorstwa K. Żukrowskiej z 2020 r. Zob. K. Żukrowska, *Wojna handlowa USA–ChRL i jej konsekwencje*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2020, nr 1, s. 63–87. Przedmiotowa analiza nie podważa jego tez, lecz raczej stanowi wprowadzenie do okresu, w którym „wojna” zaczęła przekształcać się w proces negocjacji umów handlowych między oboma państwami.

za namową ośrodków biznesowych USA i administracji Clintona. Zwolennicy przyznania stałego statusu MFN Chinom argumentowali, że pomoże to chińskim urzędnikom w utrwaleniu reform rynkowych i zmniejszeniu ówczesnego amerykańskiego dużego deficytu handlowego z Chinami. Kongres został poinformowany przez administrację Clintona i amerykańskie multikorporacje, że wejście Chin do WTO stworzy miejsca pracy w Stanach Zjednoczonych, zaś amerykańskie firmy zwiększą eksport do rozwijającej się gospodarki chińskiej⁶.

Optymizm dotyczący wzajemnych relacji obu państw nie był jednak solidnie ugruntowany. Już w latach 80. ubiegłego wieku sądy amerykańskie wydały szereg decyzji wskazujących, że nie można wykryć jednoznacznie subsydiów państwowych w polityce krajów o nierynkowej gospodarce.

Początek i istotę konfliktu można zrozumieć po analizie dwóch spraw rozstrzygniętych w 1984 r.: *Carbon Steel Wire Rod from Czechoslovakia; Final Negative Countervailing Duty Determination* oraz *Carbon Steel Wire Rod from Poland; Final Negative Countervailing Duty Determination*. W sprawach tych Komisja Handlu Międzynarodowego Stanów Zjednoczonych (United States International Trade Commission – USITC) stwierdziła, że

zgodnie z ustawą o taryfach celnych z 1930 r., uchylene rozporządzeń w sprawie cel antydumpingowych i wyrównawczych na walcówkę węglową i niektóre rodzaje walcówki ze stali stopowej z Chin prawdopodobnie doprowadziłoby do kontynuacji lub ponownego wystąpienia istotnej szkody dla przemysłu w Stanach Zjednoczonych w dającym się racjonalnie przewidzieć czasie⁷.

USITC zadecydowała, że decyzje dotyczące klasyfikacji taryfowej i traktowania importowanych towarów leżą w gestii Urzędu Celnego i Ochrony Granic Stanów Zjednoczonych (U.S. Customs and Border Protection – CBP). Szerszy komentarz do tej niezwykle istotnej kwestii jest niezbędny dla zrozumienia podłoża konfliktów między oboma państwami. Bez niego czytelnik odniesie wrażenie, że sądy amerykańskie i Departament Handlu (Department of Commerce – DOC), wydając szereg wzajemnie sprzecznych postanowień,

⁶ P. Mulloy, *China Leveraged the West to Grow Its Economy and Its' Comprehensive National Power*, [w:] *Leveraging: A Political Economic and Societal Framework*, ed. D. Anderson, 2.10.2014, <https://prosperousamerica.org/china-and-the-concept-of-leverage> [dostęp: 14.08.2025]. Tłum. aut.

⁷ Raport Komisji z lipca 2020 r. [tłum. aut.]: *Carbon and Certain Alloy Steel Wire Rod from China Investigation*, U.S. International Trade Commission, June 2020, www.usitc.gov/publications/701_731/pub5064.pdf [dostęp: 14.08.2025]. Zob. także: *United States – Countervailing and Anti-Dumping Measures on Certain Products from China (WT/DS449)*, 12.06.2013, https://ustr.gov/sites/default/files/DS449.US_Sub1_Public.pdf [dostęp: 14.08.2025].

stworzyły sytuację podważającą zasadę pewności prawnej i prawa do rzetelnego procesu⁸. Decyzje DOC wskazujące, że subsydiów nie da się wykryć w krajach o nierynkowej gospodarce, zostały zakwestionowane przez amerykański Trybunał Handlu Międzynarodowego (United States Court of International Trade – CIT) w sprawie *Continental Steel Corp.* przeciwko Stanom Zjednoczonym. CIT orzekł, że wbrew ustaleniom DOC amerykańskie prawo regulujące subsydia obejmuje zarówno gospodarki rynkowe, jak i nierynkowe. Niepewność prawna dotycząca subsydiów udzielanych przez kraje nierynkowe trwała w tej sytuacji dalej. Sąd Apelacyjny Stanów Zjednoczonych dla Okręgu Federalnego (Court of Appeals for the Federal Circuit – CAFC) w sprawie *Georgetown Steel Corp.* przeciwko Stanom Zjednoczonym uchylił tę decyzję, wskazując, że DOC miał rację, orzekając, iż subsydia w krajach o nierynkowej gospodarce nie mają podstawy prawnej⁹.

W grudniu 2008 r. Chiny złożyły skargę do WTO, w której zwróciły się do Organu Rozstrzygania Sporów (Dispute Settlement Body) o powołanie zespołu orzekającego o legalności stosowania przez USA podwójnych środków zaradczych (*double remedies*). Mimo włączenia się do sporu niespiesznie działającego Kongresu Stanów Zjednoczonych problem pozostał nierozstrzygnięty teoretycznie, ale po okresach „uśpienia” sporu sprowokował amerykańską administrację do nałożenia wyższych sankcji.

Relacje amerykańsko-chińskie w pierwszych dekadach XXI w.

Reakcja amerykańska na chińskie manipulacje walutowe

Jak podkreślali amerykańscy eksperci handlowi, na początku XXI w. w wojnie handlowej obu państw stopniowo eksponowano jej komponent dotyczący sporów monetarnych¹⁰. Wskazywali oni, że przez dekady Chiny skupowały

⁸ Sądy potwierdziły konkluzje Departamentu Handlu USA, że w kraju, w którym własność środków produkcji należy do państwa, nie ma subsydiów. Kraj o nierynkowej gospodarce nie może sam sobie udzielać subsydiów. Dla szerszej analizy tych spraw – por.: R.R. Ludwikowski, *Rebuttable Presumptions...*, *op. cit.*

⁹ Decyzja Sądu Apelacyjnego opierała się na argumentach, że w ustawie celnej z 1930 r. Kongres umieścił regulacje dotyczące krajów o gospodarce nierynkowej w części o cłach antydumpingowych (sekcja 773 c), jednakże takiego samego odniesienia do krajów o gospodarce nierynkowej nie można znaleźć w części dotyczącej subsydiów – por. *ibidem*.

¹⁰ Na modyfikację charakteru konfliktów amerykańsko-chińskich zwracał szczególną uwagę F. Bergsten, emerytowany dyrektor Instytutu Ekonomii Międzynarodowej

amerykańską walutę, zaś sprzedaż tych zasobów mogłaby podważyć stabilność polityki walutowej Stanów Zjednoczonych. Stawiano jednocześnie pytanie, czy taka decyzja byłaby bezpieczna dla samego Państwa Środka? Znaczna część znawców problematyki podkreślała, że Amerykanie mogą czuć się stosunkowo bezpieczni, gdyż sprzedaż przez Chiny posiadanych zasobów walutowych i amerykańskich papierów wartościowych ocenianych w 2019 r. na 1,2 tln dolarów, musiałaby podważyć renomę samej ChRL, jako godnego zaufania partnera handlowego¹¹. Evelyn Cheng, cytując Lestera Rossa, szefa komitetu kierującego polityką Amerykańskiej Izby Handlu w Chinach (American Chamber of Commerce in the People's Republic of China), stwierdził, że „zagraniczne firmy mogą, w zależności od możliwości absorpcyjnych chińskiej ekonomii, kontrolować 10 do 20% chińskich rynków”¹².

Optymistyczne oceny chłonności chińskich rynków i gotowości tejeż administracji do wsparcia globalistycznej polityki handlowej, z jednej strony zachęcały korporacje w Stanach Zjednoczonych do wspierania amerykańsko-chińskich *joint ventures*; z drugiej – nacjonalistyczna i antyglobalistyczna polityka Donalda Trumpa wskazywała na ryzykowność inwestycji w Chinach.

im. P. Petersona (The Peterson Institute for International Economics). Zob. F. Bergsten, *The Need for a Robust Response to Chinese Currency Manipulation – Policy Options for the Obama Administration Including Countervailing Currency Intervention*, „Journal of International Business and Law” 2011, vol. 10, no. 2, s. 269–280.

¹¹ Por. szerszy komentarz: E. Cheng, *China's moves to boost foreign business also help Chinese companies*, CNBC, 28.10.2019, www.cnbc.com/2019/10/29/chinas-moves-to-boost-foreign-business-also-helps-chinese-companies.html [dostęp: 21.09.2020]; por. także: K. Yeung, *Will China use its \$1.2T of U.S. debt as firepower to fight the trade war?*, South China Morning Post/Politico, 5.10.2019, www.politico.com/story/2019/05/10/us-china-trade-tariffs-142208 [dostęp 21.09.2020].

¹² Tłum. aut. E. Cheng, *China's moves...*, *op. cit.* Przyznać trzeba, że dokładne sprawdzanie danych podawanych przez ekspertów handlowych w internecie jest niezbędne. Przykładowo cyt. Cheng przytacza dane firmy analitycznej Gavekal Dragonomics. Przygotowany przez nią raport z 2016 r. miałby wskazywać, że amerykańskie firmy i ich oddziały zarabiają w Chinach znacznie więcej niż ich chińskie odpowiedniki w Stanach Zjednoczonych. Z przedstawionej analizy wynika, że w 2016 r. sprzedaż amerykańska w Chinach przekroczyła 450 mld dolarów, podczas gdy sprzedaż chińska w USA wyniosła mniej niż 50 mld dolarów. W istocie weryfikacja tych cyfr wskazuje, że czytelnik musi sam sprawdzić, czy dane podawane w publikowanych w internecie artykułach są potwierdzone przez statystyki rządowe. Przykładowo wartość sprzedaży towarów amerykańskich w Chinach w 2016 r. wynosiła 115,5 mld dolarów; natomiast Chiny eksportowały do Stanów Zjednoczonych towary o wartości 462,4 mld dolarów, co oznacza, że amerykański deficyt wyniósł w 2016 r. ponad 346 mld dolarów. Dane za: *Trade in Goods with China*, US Census-Foreign Trade, www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html [dostęp: 20.09.2020].

Druga grupa ekspertów utrzymywała jednak, że Państwo Środka manipuluje wartością swojej waluty, co prowadzi do znaczących strat dla amerykańskiej ekonomii. Poglądy tej grupy przeanalizował Daniel C.K. Chow, który niezależnie od kontrowersyjnych ocen praktyk manipulacyjnych Chin sam sceptycznie wyraził się w konkluzjach o sankcjach przeciwko ChRL¹³.

Dla polskiego czytelnika informacja, że administracja USA nałożyła na Chiny sankcje w postaci wyższych cel, a państwo to odpowiedziało zwiększeniem cel na amerykańskie towary, powtarza się przez ostatnie dekady, nie odpowiadając jasno na pytanie o podstawę prawną tych sankcji. Próbuje podjąć to wyzwanie i bez zagłębiania się w szczegóły każdego sporu, odpowiedzieć na kilka podstawowych pytań.

Niewątpliwie jest, że Stany Zjednoczone utrzymują, iż chińska interwencja na rynkach walutowych czasami osiąga poziom „manipulacji” wartością chińskiej waluty *renminbi* – RMB¹⁴. Warto wspomnieć, że problemy z chińską walutą rozpoczęły się w 2005 r., kiedy chiński rząd postanowił ponownie ocenić wartość RMB i zakończyć okres, w którym zmiany w wartości RMB były związane ze zmianami wartości dolara. Nasuwa się tu pytanie, czy zmiana ta oznaczała „początek ery manipulacji monetarnej”.

Pomimo opinii amerykańskiej administracji, prezentującej argument, że dewaluacja chińskiej waluty potęguje popyt na chińskie towary, trudno uznać to za przykład subsydiowania, czyli w tym wypadku za rodzaj tzw. *actionable subsidy*¹⁵.

Liczni ekonomiści zauważają, że dążenie do deprecjacji lub uczynienie waluty kraju tańszą, jest normalną cechą „łatwej polityki pieniężnej” (*easy monetary policy*). Polityka ta, określana często jako ekspansywna, polega na działaniach banku centralnego dążącego do zwiększania podaży pieniądza przez obniżenie stopy procentowej (dyskontowej) i wskaźnika rezerw obowiązkowych. Dodatkowo bank może rozpocząć skupowanie na otwartym rynku kapitałowym

¹³ Por. D.C.K. Chow, *Can the United States Impose Trade Sanctions on China for Currency Manipulation?*, „Washington University Global Studies Law Review” 2017, vol. 16, no. 2, s. 295–328.

¹⁴ Przez dekady Chiny nie uznawały zasady, że wartość ich waluty oscyluje między wartościami rynkowymi innych walut. Zasadniczo wartość RMB (*renminbi* – inaczej nazywanej *yuan*) była związana z wartością dolara.

¹⁵ Jest to tzw. subsydium żółte, które nie jest bezwzględnie zabronione, ale uzasadnia akcję neutralizującą, gdy wyrównuje ona wyrządzoną szkodę. Subsydium to może również wynikać z udowodnionego i poważnego uprzedzenia wobec partnera handlowego. Dla szerszej informacji o kategoriach subsydiów zob. R.R. Ludwikowski, *Handel międzynarodowy*, *op. cit.*, s. 262–266. Por. także bardziej szczegółowe argumenty D.C.K. Chow, *Can the United States Impose...*, *op. cit.*

papierów wartościowych emitowanych przez rząd. Obniżenie stopy procentowej stymuluje wzrost inwestycji, co jest równoważne ze wzrostem popytu na towary danego kraju.

„Łatwa polityka monetarna” jest stosowana we wszystkich głównych gospodarkach, w tym Stanach Zjednoczonych¹⁶. Teoretycznie spadek wartości waluty powinien wywołać popyt na eksport tego kraju, wzmocnić jego potencjał gospodarczy i stworzyć miejsca pracy. Jeśli jednak partner handlowy (w tym przypadku Chiny) zdewaluuje swoją walutę równoległe z dewaluacją waluty innych krajów (w tym przypadku USA), to oczekiwane korzyści płynące z łatwej polityki pieniężnej zanikają.

Ta odpowiedź na łatwą politykę pieniężną może rozpocząć wyniszczającą wojnę walutową¹⁷. Ponadto Chiny, jako kraj zorientowany przede wszystkim na eksport, stworzyły sytuację, w której deficyt handlowy stał się poważnym problemem dla rządu amerykańskiego i głównych partii politycznych tego kraju. Donald Trump, jeszcze przed wybraniem go na pierwszą kadencję w 2016 r., twierdził, że amerykański import chińskich towarów przekracza wartość amerykańskiego eksportu do Chin o 500 mld dolarów. Chociaż przecenił te dane, deficyt handlowy USA z Państwem Środka osiągnął rekordowo wysoki poziom w połowie drugiej dekady XXI w.¹⁸ Dotacje, manipulacja walutą, naruszenia zasad ochrony własności intelektualnej obniżały atrakcyjność FDI (*Foreign Direct Investment*) i budziły niepokój, że wszystkie te czynniki mogą zagrozić bezpieczeństwu Stanów Zjednoczonych. Ogromna korupcja w Chinach wywoływała gniewne reakcje amerykańskich ekspertów handlowych.

Wszystkie te czynniki doprowadziły do wzrostu napięć między USA a ChRL. W istocie, zamiast odwoływać się do konkluzji prawnych, które dyskredytowała koncepcja „łatwej polityki pieniężnej”, amerykańscy eksperci handlowi zaczęli eksponować argumenty polityczne, wskazujące, że manipulacja monetarna Chin oznacza, iż kraj ten obniża wartość RMB w momencie, gdy Stany Zjednoczone obniżają wartość dolara. W ten sposób Państwo Środka neutralizuje intencję administracji USA zwiększenia eksportu amerykańskich towarów

¹⁶ J. Bullard, *Monetary Policy and Fiscal Policy Responses to the COVID-19 Crisis*, Federal Reserve Bank of St. Louis, 10.11.2020, <https://www.stlouisfed.org/publications/regional-economist/fourth-quarter-2020/monetary-policy-fiscal-policy-responses-covid-crisis> [dostęp: 18.12.2020].

¹⁷ Aby uzyskać więcej informacji zob.: J. Jasinowski, *Beware the Soaring Dollar*, The Huffington Post, 19.03.2015, www.huffpost.com/entry/economy_b_6901432 [dostęp: 20.09.2020].

¹⁸ Bardziej szczegółowe dane można znaleźć na stronie: United States Census. Foreign Trade, www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2015 [dostęp: 26.08.2020].

do Chin, a co za tym idzie, zredukowania deficytu handlowego z tym państwem. Chiny odpowiadały, że cała dyskusja o manipulacji to tylko seria „zmyślonych pretekstów”¹⁹, uzasadniających celowość nakładanych ceł karnych, czyli rodzaj typowych dla Stanów Zjednoczonych *rebuttable presumptions*²⁰.

Sprawa TikToka. Spór wokół politycznych konsekwencji wolności internetu

Kolejnym problemem budzącym niepokój w społeczeństwie amerykańskim była kwestia swobody i prywatności komunikacyjnej. Szczególnie „suwerenność internetu” uważana była za ważny czynnik gwarantujący indywidualną wolność. Dyskusja koncentrowała się na sprawie TikToka, popularnej aplikacji społecznościowej wywołującej agresywne reakcje, zwłaszcza wśród młodzieży spędzającej podczas pandemii więcej czasu w domu, przed ekranem komputera lub przy telefonie komórkowym.

Trzeba przyznać, że generalnie prywatność komunikacji budziła znaczne emocje w społeczeństwie amerykańskim²¹. Wiele agencji informacyjnych w Stanach Zjednoczonych podkreślało, że media społecznościowe mogą stanowić platformę, przez którą poza granice kraju, ze względu na sposób gromadzenia i przetwarzania danych, przenikają wrażliwe informacje polityczno-ekonomiczne. Dlatego też w odpowiedzi na rosnące w mediach nastroje krytyczne wobec TikToka prezydent Donald Trump wydał zarządzenie wykonawcze, dające TikTokowi czas do połowy września 2020 r. na znalezienie amerykańskiego nabywcy lub pogodzenie się z faktem, że jego aktywność w USA będzie zabroniona²².

¹⁹ Argument ten jest często wykorzystywany również w antyamerykańskiej retoryce rosyjskiej. Por szerzej: „Zgubna polityka rujnowania stosunków”. *Rosja zapewnia, że odpowie na sankcje USA i Kanady*, Forbes, 16.03.2019, www.forbes.pl/gospodarka/zgubna-polityka-rujnowania-stosunkow-rosja-zapewnia-ze-odpowie-na-sankcje-usa-i-tfswv8f [dostęp: 21.08.2020].

²⁰ Por. komentarz: R.R. Ludwikowski, *Rebuttable Presumptions...*, *op. cit.*

²¹ TikTok – to aplikacja na smartfony, dzięki której można tworzyć i udostępniać krótkie materiały wideo. Założona przez chińską firmę ByteDance w 2016 r., już podczas prac nad nią była wyceniana na ponad 100 mld dolarów. Aplikacja znana w Chinach jako *Do-uyin* była własnością ByteDance, a jej działanie polega na umożliwianiu wymiany krótkich muzycznych nagrań z komentarzem w 40 językach. Zob. B. Allyn, *lass-Action Lawsuit Claims TikTok Steals Kids' Data And Sends It To China*, NPR, 4.08.2020, <https://tiny.pl/7l8vd> [dostęp: 5.09.2020].

²² Pierwszym kandydatem do kupna aplikacji okazał się Microsoft, który zaproponował sumę 50 mld dolarów. Trudności w dotrzymaniu warunku postawionego przez prezydenta Donalda Trumpa, dotyczącego terminu sprzedaży, zablokowały tę transakcję i w rezultacie konkurencyjny nabywca Oracle, producent oprogramowania i technologii baz danych, systemów zaprojektowanych w chmurze (*in cloud*), wygrał przetarg i został „zaufanym partnerem” (*trusted partner*) TikToka w Stanach Zjednoczonych. Okazało

Sprawa TikToka przeciągała się i utrudniała negocjacje Chin ze Stanami Zjednoczonymi. W styczniu 2025 r. Sąd Najwyższy USA potwierdził blokadę działalności aplikacji w Stanach Zjednoczonych, przychylając się do argumentów administracji Donalda Trumpa, co wywołało dalszy sprzeciw chińskiego koncernu ByteDance Ltd²³. W czasie pracy nad niniejszym artykułem przyszłość TikToka w USA jest trudna do przewidzenia. Można jedynie stwierdzić, że w rezultacie dalszych negocjacji amerykański prezydent przedłużył blokadę aplikacji do 17 września 2025²⁴.

Stosunki handlowe USA–Chiny podczas drugiej kadencji prezydenta Donalda Trumpa. Kontynuacja konfliktu i złożoności

Wraz z rozpoczęciem drugiej kadencji prezydenta Donalda Trumpa, już napięte relacje handlowe między Stanami Zjednoczonymi a Chinami wkroczyły w nową fazę skomplikowanej gry dyplomatycznej i niezgody, która charakteryzowała podejście jego administracji do handlu międzynarodowego.

Utrzymująca się wojna handlowa

Wojna handlowa, zapoczątkowana przez 45. prezydenta USA na skutek nałożenia szeregu ceł, pozostała kluczowym elementem jego drugiej kadencji. Jeśli pierwszy okres sprawowania przez niego funkcji stanowił wersję „beta” polityki handlowej, to w drugiej kadencji uległa ona znacznemu zaostrzeniu i rozszerzeniu. Amerykańska administracja podwoiła naciski na stosowanie ceł – nie tylko utrzymując wcześniej nałożone środki w ramach sekcji 232 i 301²⁵, ale tak-

się jednak, że zakaz amerykańskiego prezydenta nadal obowiązuje i Amerykanie nie mogą korzystać z TikToka bez zakończenia negocjacji i szczegółowego sprawdzenia transakcji przez Ministerstwo Finansów USA. Sytuacja zmieniła się raz jeszcze, gdy do Oracle przyłączył się Walmart i obie korporacje wykupiły łącznie 20% udziałów, zaś ByteDance zachowało 80% udziałów. Generalnie nowa firma przeznaczyła 5 mld dolarów na cele edukacyjne, a dotychczasowi udziałowcy zgodzili się przenieść dane dotyczące użytkowników do infrastruktury chmury Oracle.

²³ Zob. *Zakaz działania TikToka w USA. Sąd Najwyższy zdecydował*, Money.pl, 17.01.2025, www.money.pl/gospodarka/zakaz-dzialania-tiktoka-w-usa-sad-najwyzszy-zdecydowal-7115282092641056a.html [dostęp: 15.08.2025].

²⁴ C. Duffy, S. Waldenberg, *Trump grants TikTok another 90-day extension in enforcement of sale-or-ban law*, CNN, 19.06.2025, <https://amp.cnn.com/cnn/2025/06/17/tech/tiktok-trump-ban-delay> [dostęp: 15.08.2025].

²⁵ Cła na podstawie sekcji 232 są nakładane z powodu obaw związanych z bezpieczeństwem narodowym w celu ograniczenia importu niektórych towarów, takich jak stal i aluminium, zgodnie z ustawą o rozszerzeniu handlu z 1962 r. (*Trade Expansion Act of 1962*). Z kolei cła na podstawie sekcji 301 są nakładane na mocy ustawy o handlu

że rozszerzając ich zakres na inne towary i usługi. Druga kadencja prezydenta Donalda Trumpa przyniosła również eskalację sporów handlowych poza relacje z Chinami, obejmując także innych kluczowych partnerów handlowych, w tym Unię Europejską, a nawet tradycyjnych sojuszników takich jak Kanada czy Meksyk²⁶. Administracja realizowała tym samym bardziej protekcyjną agendę, kładąc nacisk na potrzebę przeniesienia produkcji z powrotem do Stanów Zjednoczonych oraz zmniejszenie deficytów handlowych. Tego rodzaju podejście często prowadziło do napięć w relacjach handlowych, wywołując działania odwetowe, które dodatkowo komplikowały globalną dynamikę wymiany gospodarczej. Deklarowane przez Chiny reformy i zakupy często nie były realizowane zgodnie z harmonogramem, a mechanizmy egzekwowania porozumienia okazywały się niewystarczające. Reakcją administracji prezydenta Donalda Trumpa było podtrzymanie politycznej presji przez dalsze wykorzystywanie cel nie tylko jako sankcji, ale także jako strategicznych narzędzi negocjacyjnych.

Nowe cła wzajemnościowe i fentanylowe. Eskalacja gospodarczego pola walki

Sankcje nałożone na podstawie sekcji 232 i 301 zostały utrzymane za prezydentury Joe Bidena i nadal obowiązują. W dniu 26 marca 2025 r. prezydent Donald Trump wprowadził nowe 25-procentowe cła na podstawie sekcji 232²⁷, obejmujące import samochodów oraz wybranych części samochodowych – w tym z Chin do Stanów Zjednoczonych²⁸. Przedmiotowe cła weszły w życie 3 kwietnia 2025 r. w odniesieniu do pojazdów, a 3 maja 2025 r. w odniesieniu do części samochodowych. Jednocześnie auta i części samochodowe objęte preferencjami

z 1974 r. (*Trade Act of 1974*) w odpowiedzi na nieuczciwe, dyskryminujące lub nieracjonalne praktyki handlowe stosowane przez inne państwo, takie jak działania handlowe Chin. Choć oba środki zwiększają koszty importu, sekcja 232 koncentruje się na ochronie bezpieczeństwa narodowego USA, natomiast sekcja 301 ma na celu skorygowanie nierównowagi spowodowanej zagranicznymi politykami handlowymi.

²⁶ Zob. M. Zahn, *A timeline of Trump's tariffs on Canada, Mexico and China Tariffs issued this week upended U.S. trade relationships and roiled markets*, ABC News, 6.03.2025, <https://abcnews.go.com/Business/timeline-trump-tariffs-canada-mexico-china/story?id=119506883> [dostęp: 5.09.2025].

²⁷ *Fact Sheet: President Donald J. Trump Adjusts Imports of Automobiles and Automobile Parts into the United States*, The White House, 26.03.2025, www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/03/fact-sheet-president-donald-j-trump-adjusts-imports-of-automobiles-and-automobile-parts-into-the-united-states [dostęp: 5.09.2025].

²⁸ Proklamacja: *Adjusting Imports Of Automobiles And Automobile Parts Into The United States*, The White House, 26.03.2025, www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/adjusting-imports-of-automobiles-and-automobile-parts-into-the-united-states [dostęp: 5.09.2025].

w ramach porozumienia USA–Meksyk–Kanada (*United States-Mexico-Canada Agreement*) podlegają częściowym wyjątkom lub obniżonym stawkom, zależnie od udziału komponentów produkcji amerykańskiej. Chroni to producentów z USA, których łańcuchy dostaw są silnie powiązane z Meksykiem i Kanadą.

Obok nowych cel z sekcji 232 na samochody i części wprowadzono również tzw. cła wzajemnościowe (*reciprocal*) oraz fentanylowe, co stanowiło istotną eskalację strategii handlowej. Działania te pokazują determinację obecnie rządzącej amerykańskiej administracji w utrzymywaniu twardego kursu wobec domniemych naruszeń ze strony Chin. Ilustrują one złożony charakter wojny gospodarczej oraz geopolitycznych kalkulacji.

W tym miejscu należy wskazać, że koncepcja cel wzajemnościowych stała się jednym z filarów filozofii handlowej prezydenta Donalda Trumpa. Administracja argumentowała, że przez lata Chiny nakładały wyższe cła na towary amerykańskie niż Stany Zjednoczone na produkty chińskie, co przyczyniało się do głębokiego deficytu handlowego. W związku z tym USA powinny odpowiadać równoważną daniną na każdy produkt chiński o podobnym charakterze. Taka polityka miała odzwierciedlać dążenie do sprawiedliwego i symetrycznego systemu wymiany handlowej. Cła wzajemnościowe nie były jednak wyłącznie narzędziem ekonomicznym. Stały się symbolem szerszego ideologicznego sporu oraz manifestacją trwałego napięcia między protekcyjnizmem a wolnym handlem, które definiowało znaczną część polityki gospodarczej prezydenta Donalda Trumpa.

Co więcej, posunięciem bez precedensu stała się decyzja o nałożeniu 20-procentowego cła na wybrane towary z Chin, będąca środkiem odwetowym za rzekomą rolę Państwa Środka w amerykańskim kryzysie opioidowym, zwłaszcza w zakresie produkcji i eksportu fentanylu²⁹. Fentanyl, będący silnym syntetycznym opioidem, stał się plagą w amerykańskich społecznościach, a prezydent Donald Trump wykorzystał ten temat jako instrument wywierania presji na ChRL, domagając się skuteczniejszych działań przeciwko nielegalnym przesyłkom. Cła fentanylowe pokazały gotowość administracji do łączenia polityki handlowej z problemami zdrowia publicznego, wykorzystując instrumenty ekonomiczne do rozwiązywania kryzysu krajowego.

Wprowadzenie wskazanych danin publicznych pogłębiło konfrontacyjny charakter relacji handlowych między USA a Chinami. Choć działania te miały na celu wymuszenie zmiany zachowań Państwa Środka, mogły również

²⁹ Executive Order 14195 of February 1, 2025, *Imposing Duties To Address the Synthetic Opioid Supply Chain in the People's Republic of China*, www.federalregister.gov/documents/2025/02/07/2025-02408/imposing-duties-to-address-the-synthetic-opioid-supply-chain-in-the-peoples-republic-of-china [dostęp: 5.09.2025].

doprowadzić do eskalacji konfliktu, destabilizując tym samym rynki globalne. Nowe, wyższe cła stanowiły również dowód na gotowość amerykańskiej administracji do wykorzystywania siły gospodarczej w celach strategicznych. Ich wprowadzenie, mimo siły retorycznej, obnażało sprzeczności polityki, która z jednej strony dążyła do uniezależnienia się od ChRL³⁰, z drugiej nadal angażowała się w chińską gospodarkę.

Tego typu środki, choć miały skłonić Chiny do ustępstw, mogły w rzeczywistości wzmocnić ich opór i doprowadzić do podjęcia działań odwetowych, destabilizując nie tylko relacje dwustronne, ale i wspomniany szerszy porządek gospodarki światowej. Koncentracja na cłach jako głównym narzędziu polityki handlowej pokazywała uzależnienie od narzędzi o szerokim zastosowaniu w sytuacji, która coraz bardziej wymagała precyzji. Taką dokładność zapewniają przewidziane w amerykańskim prawie handlowym środki w postaci ceł antidumpingowych i wyrównawczych, które od dekad skutecznie stosowano wobec wybranych chińskich produktów, często osiągając stawki przekraczające 100%.

Podczas pierwszej kadencji administracja prezydenta Donalda Trumpa dopuszczała możliwość składania wniosków o wyłączenie z ceł produktów, które nie były produkowane w USA. Wielu importerów korzystało z tych wyjątków, uzyskując czasową ulgę z sekcji 232 i 301. Jednak w drugiej kadencji takie wyjątki przestały obowiązywać wobec Chin i innych krajów, w tym w zakresie ceł wzajemnościowych i fentanylowych. Wobec braku wskazanych wyłączeń poszczególne kraje musiały negocjować bezpośrednio z USA obniżenie ceł na eksport określonych produktów do Stanów Zjednoczonych.

Importerzy amerykańscy zaczęli gorączkowo poszukiwać możliwości ominięcia ceł. To jednak okazywało się coraz trudniejsze, zwłaszcza po ogłoszeniu przez prezydenta Donalda Trumpa 2 kwietnia 2025 r. tzw. Dnia Wyzwolenia (*Liberation Day*) i ustanowienia globalnych ceł wzajemnościowych wobec kluczowych partnerów handlowych USA, w tym od 10% do 84% wobec Chin. Wiosną 2025 r. łączna stawka ceł na chińskie towary osiągnęła poziom 145%³¹.

Jak wskazano, cła wzajemnościowe, czyli „cła z okazji Dnia Wyzwolenia”, zostały wprowadzone w drodze rozporządzeń wykonawczych, opierając się na ustawie o międzynarodowych nadzwyczajnych uprawnieniach gospodarczych

³⁰ Oficjalnie Chiny nigdy nie przestały być Republiką Ludową Zob. *Kalendarium historii Chińskiej Republiki Ludowej*, Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Kalendarium_historii_Chi%C5%84skiej_Republiki_Ludowej [dostęp: 5.09.2025].

³¹ A. Swanson, *Trump Has Added 145% Tariff to China, White House Clarifies*, The New York Times, 10.04.2025, www.nytimes.com/2025/04/10/business/economy/china-tariffs-145-percent.html [dostęp: 3.09.2025].

z 1977 r. (*International Emergency Economic Powers Act – IEEPA*)³². Jest to amerykańska ustawa federalna, która przyznaje prezydentowi szerokie uprawnienia do regulowania handlu międzynarodowego po ogłoszeniu stanu zagrożenia narodowego, wynikającego z nadzwyczajnego zagrożenia pochodzącego z zagranicy. Kolejne administracje wykorzystywały ten akt prawny do nakładania sankcji i ceł w sytuacjach uznanych za istotne z punktu widzenia amerykańskiego bezpieczeństwa narodowego lub polityki zagranicznej.

W dniu 28 maja 2025 r., w sprawie *V.O.S. Selections przeciwko Stanom Zjednoczonym* CIT jednogłośnie orzekł o bezprawności ceł nałożonych na podstawie IEEPA, uznając, że amerykańska administracja przekroczyła uprawnienia nadane przez Kongres³³. Wyrok nakazał zaprzestanie poboru przedmiotowych ceł do 7 czerwca 2025 r. Jednak rządzący natychmiast złożyli apelację do CAFC, który zawiesił wykonanie orzeczenia CIT. Oznacza to, że CBP nadal pobiera cła, opierając się na IEEPA, do czasu rozpatrzenia apelacji.

W dniu 29 sierpnia 2025 r., w przełomowym orzeczeniu, CAFC podtrzymał wcześniejsze rozstrzygnięcie CIT, wskazując, że prezydent nie posiada uprawnień na mocy ustawy IEEPA do jednostronnego nakładania ceł na import. Przedmiotowe orzeczenie, wydane *en banc*, unieważnia serię ceł nałożonych wcześniej w 2025 r. przez prezydenta Donalda Trumpa na towary pochodzące z Kanady, Meksyku, Chin oraz niemal wszystkich głównych partnerów handlowych Stanów Zjednoczonych.

CAFC podkreślił, że choć IEEPA przyznaje prezydentowi szerokie kompetencje w zakresie regulowania międzynarodowych transakcji gospodarczych w czasie ogłoszonego stanu nadzwyczajnego, nie obejmują one jednak możliwości nakładania ceł i opłat – kompetencji zasadniczo zastrzeżonej dla Kongresu na mocy Konstytucji. CAFC podtrzymał co do meritum stanowisko CIT, jego rozstrzygnięcie oraz deklaratoryjne środki ochrony prawnej, jednak uchylił uniwersalny, stały nakaz sądowy wstrzymujący stosowanie ceł i skierował sprawę do ponownego rozpoznania w zakresie zasadności i zakresu środka zabezpieczającego. CIT musi obecnie ponownie ocenić celowość i zakres nakazu sądowego. Jednocześnie sąd zezwolił na utrzymanie ceł w mocy do dnia 14 października 2025 r., aby umożliwić administracji prezydenta Donalda Trumpa złożenie apelacji do Sądu Najwyższego USA.

Decyzja CAFC stanowi zwycięstwo dla importerów, państw objętych sankcjami celnymi oraz dla konstytucyjnych ograniczeń władzy wykonawczej w zakresie polityki handlowej. Podkreśla ona, że choć prezydent posiada

³² International Emergency Economic Powers Act of 1977 (IEEPA), 50 U.S.C. §§ 1701–1707.

³³ *V.O.S. Selections v. United States*, Ct. Int'l Trade 2025.

szerokie uprawnienia do regulowania międzynarodowych transakcji gospodarczych w sytuacjach nadzwyczajnych, nie rozciągają się one na kompetencję do modyfikacji taryfy celnej – funkcji zastrzeżonej dla Kongresu.

Orzeczenie CAFC jest również istotnym ciosem dla Białego Domu i grozi zahamowaniem znaczącej części programu politycznego administracji prezydenta Donalda Trumpa w jego drugiej kadencji. Nawet jeśli administracja skieruje sprawę do Sądu Najwyższego, decyzja CAFC skutecznie ogranicza możliwość wykorzystywania cel przez amerykańskiego prezydenta jako instrumentu nacisku w negocjacjach z państwami objętymi restrykcjami. Podczas gdy część partnerów handlowych – takich jak Unia Europejska, Wielka Brytania, Japonia, Wietnam czy Indonezja – zawarła porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi, inne mogą wstrzymać się z dalszymi negocjacjami z amerykańską administracją do czasu rozstrzygnięcia tej kwestii przez Sąd Najwyższy.

Jeżeli administracja przegra apelację przed Sądem Najwyższym, niewątpliwie pojawi się pytanie, czy powodowie oraz państwa dotknięte cłami będą uprawnieni do otrzymania zwrotów od rządu Stanów Zjednoczonych. Co jednak z podmiotami poszkodowanymi, które nie uczestniczyły w postępowaniu, takimi jak importerzy, którzy utracili sprzedaż w wyniku cel? Czy konsumenci, którzy ponieśli wyższe koszty z powodu przerzucenia na nich ciężaru cel, będą mogli dochodzić jakiejś formy rekompensaty? Odpowiedź na to pytanie będzie możliwa po rozstrzygnięciu ewentualnej apelacji przed Sądem Najwyższym.

Nowe sojusze i nowe fronty: technologia i finanse

Ze względu na ramy objętościowe niniejszego opracowania, w tym miejscu warto jedynie zaznaczyć, że druga kadencja prezydenta Donalda Trumpa przyniosła również intensyfikację działań mających na celu ograniczenie technologicznych ambicji Chin. Amerykańska administracja rozszerzyła restrykcje dotyczące transferu technologii oraz nałożyła sankcje na chińskie firmy technologiczne, wykraczając poza dotychczasowe działania wobec Huawei³⁴. Rywalizacja technologiczna, przedstawiana jako walka o globalną dominację, wpisuje się w szerszą narrację administracji o znaczeniu bezpieczeństwa narodowego. Równoległe rynki finansowe stały się nową areną zmagania. Wprowadzono surowsze wymogi wobec chińskich spółek notowanych na giełdach

³⁴ Zob.: M. Przychodniak, *Amerykańsko-chiński spór o Huawei: wyzwania dla Unii Europejskiej*, PISM, 23.04.2019, www.pism.pl/publikacje/Ameryka_sko_chi_ski_sp_r_o_Huawei_wyzwania_dla_Unii_Europejskiej [dostęp: 5.09.2025] oraz P. Czajkowski, *Sankcje jedynie wzmocniły Huawei. Chiny zaczynają grozić palcem*, Ithardware.pl, 22.05.2025, https://ithardware.pl/aktualnosci/amerykanskie_sankcje_wzmocnily_huawei_chiny-41927.html [dostęp: 5.09.2025].

amerykańskich, co odzwierciedlało strategiczny zwrot ku stopniowemu rozdzieleniu sfer gospodarczych USA i Chin.

Co więcej, w obliczu trwających napięć handlowych administracja prezydenta Donalda Trumpa dążyła do wzmocnienia sojuszy w regionie Indo-Pacyfiku jako przeciwwagi dla rosnących wpływów Państwa Środka³⁵. Strategia ta kładła nacisk na partnerstwa gospodarcze i współpracę wojskową z regionalnymi sojusznikami, takimi jak Japonia, Indie i Australia. Celem stało się stworzenie koalicji zdolnej przeciwstawić się chińskiej potędze gospodarczej i aspiracjom strategicznym.

Jednocześnie wspomniany brak wyłączeń celnych dla konkretnych produktów znacząco wpłynął na dynamikę globalnego handlu, zmuszając inne państwa do bezpośrednich negocjacji ze Stanami Zjednoczonymi. Głównym celem USA w tych negocjacjach było ograniczenie deficytu handlowego z wieloma partnerami.

Przykładowo Indie – największa demokracja świata – stanęły na rozdrożu, próbując równoważyć swoje ambicje handlowe z potrzebą utrzymania korzystnych relacji ze Stanami Zjednoczonymi. W obliczu amerykańskiej strategii ukierunkowanej na przeciwdziałanie ekspansji Chin Indie jawiły się jako potencjalna alternatywa w globalnym sektorze produkcyjnym. Negocjacje prowadzone przez New Delhi dotyczyły głównie obniżenia ceł na tekstylia i produkty rolne, kluczowe dla indyjskiej gospodarki³⁶. Pomimo trwających rozmów w 2025 r. nie zawarto do chwili obecnej kompleksowego porozumienia handlowego, choć trwają prace nad jego ramami. USA wywierają presję na Indie w kwestii szerszego dostępu do hinduskiego rynku, szczególnie w sektorach rolnym i mleczarskim – tradycyjnie chronionych przez Indie z uwagi na bezpieczeństwo żywnościowe i interesy lokalnych rolników.

Kolejnym czynnikiem irytującym amerykańską administrację jest fakt, że Indie i Rosja utrzymują bliskie relacje, a New Delhi nie poparło zachodnich sankcji wobec Moskwy w związku z jej wojną przeciwko Ukrainie. Indie nabywają ponadto rosyjską ropę naftową po cenach obniżonych, co administracja prezydenta Donalda Trumpa postrzega jako problematyczne. Drastyczne środki taryfowe nałożone przez Stany Zjednoczone na Indie nasuwają pytanie, czy kraj ten nie jest traktowany w sposób wybiórczy. Inne państwa – w tym

³⁵ Zob. O. Nawalany, *USA wzmacniają sojusze w Indo-Pacyfiku, by przeciwstawić się Chinom*, Puls Biznesu, 4.09.2024, www.pb.pl/usa-wzmacniają-sojusze-w-indo-pacyfiku-by-przeciwstawić-sie-chinom-1224565 [dostęp: 5.09.2025].

³⁶ D. Błaszkiwicz, *Indie stają się największym sojusznikiem USA. Porozumienie wykierowane w Chiny*, Obserwator Gospodarczy, 27.04.2025, https://obserwatorgospodarczy.pl/2025/04/27/indie-staja-sie-najwiekszym/#goog_rewarded [dostęp: 5.09.2025].

Chiny, Turcja oraz niektóre państwa członkowskie Unii Europejskiej – również kontynuują zakup rosyjskiej ropy, lecz nie spotkały się z analogiczną amerykańską odpowiedzią taryfową za takie działania³⁷.

Należy wspomnieć, że oczekiwano, że Chiny nie będą zmuszone do kupowania rosyjskiego gazu i ropy. W marcu 2025 r. bowiem Chiński koncern naftowy CNOOC odkrył na Morzu Południowochińskim duże złożo ropy naftowej. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że złoża są oddalone od wybrzeża około 370 km i że Chińczycy zużywają ponad 10 mln ton ropy dziennie, znaczenie wspomnianego odkrycia jest w tej chwili trudne do oceny³⁸.

Podobne wyzwania napotkały Wietnam i Indonezja – wschodzące gospodarki Azji Południowo-Wschodniej. Kraje te, odgrywające coraz większą rolę w globalnych łańcuchach dostaw, musiały dostosować się do wymogów aktualnej amerykańskiej polityki celnej³⁹. Wietnam, czerpiący korzyści z napięć pomiędzy USA a Chinami, dążył do ugruntowania swojej pozycji jako centrum produkcyjnego. Jego negocjacje ze Stanami Zjednoczonymi były kluczowe dla utrzymania dynamiki wzrostu eksportu. Dnia 2 lipca 2025 r. ogłoszono zawarcie porozumienia handlowego między USA a Wietnamem, ustanawiającego cła wzajemnościowe na poziomie 20% (obniżone z 46% obowiązujących od „Dnia Wyzwolenia”) oraz 40% na towary reeksportowane przez Wietnam, zwłaszcza pochodzenia chińskiego⁴⁰. Tymczasem Indonezja, dysponująca rozległymi zasobami naturalnymi i położeniem o znaczeniu strategicznym, zabiegała o to, by jej eksport – zwłaszcza w sektorach energetycznym i surowcowym – nie został objęty nadmiernymi cłami. Dnia 22 lipca 2025 r. państwo to wynegocjowało ramowe porozumienie ze Stanami Zjednoczonymi, ustalając cła wzajemnościowe na poziomie 19% (z pierwotnych 32%), w zamian za eliminację barier celnych na ponad 99% amerykańskich produktów eksportowanych do Indonezji, obejmujących m.in.: artykuły

³⁷ Zob. A. Blomfield, *Trump's Double Humiliation as Xi Embraces Modi and Putin*, The Telegraph, 30.08.2025, <https://www.telegraph.co.uk/us/politics/2025/08/30/trumps-double-humiliation-xi-embraces-modi-putin> [dostęp: 3.09.2025].

³⁸ Informacja podana w ślad za doniesieniami polskiego radia: *Chińczycy odkryli duże złożo ropy. „Wydobycie nie będzie łatwe”. Chiński koncern naftowy CNOOC odkrył na Morzu Południowochińskim duże złożo ropy naftowej, podała w poniedziałek agencja Xinhua*, Polskie Radio, 31.03.2025, <https://polskieradio24.pl/artykul/3503603.chinczycy-odkryli-duze-zloze-ropy-wydobycie-nie-bedzie-latwe> [dostęp: 3.09.2025].

³⁹ Por. M. Chatys, *Negocjacje handlowe państw ASEAN z USA*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 29.07.2025, www.osa.uni.lodz.pl/publikacje/blog-osa/szczegoly/negocjacje-handlowe-panstw-asean-z-usa [dostęp: 5.09.2025].

⁴⁰ *Ibidem*.

rolne, motoryzacyjne, chemiczne, owoce morza i technologie informacyjno-komunikacyjne⁴¹.

Także Japonia, wieloletni sojusznik Stanów Zjednoczonych, przystąpiła do negocjacji z ostrożnością i pragmatyzmem. Rząd japoński był świadomy kluczowego znaczenia sektora motoryzacyjnego dla swojej gospodarki. Dyplomaci z Tokio prowadzili intensywne rozmowy z administracją prezydenta Donalda Trumpa, które zakończyły się zawarciem porozumienia chroniącego konkurencyjność japońskich samochodów na amerykańskim rynku. Dnia 22 lipca 2025 r. ogłoszono zawarcie ramowej umowy pomiędzy USA a Japonią, zakładającej 15-procentowe cła wzajemnościowe na towary japońskie, w tym na samochody i części samochodowe⁴². Wynegocjowanie przedmiotowej umowy daje Japonii przewagę nad innymi eksporterami, których produkty objęto 25-procentowymi cłami na podstawie wskazywanej sekcji 232.

Z kolei Unia Europejska, jako złożona struktura wielu państw członkowskich, stanowiła poważne wyzwanie negocjacyjne dla amerykańskiej administracji. UE opowiadająca się za multilateralizmem i handlem opartym na zasadach pozostawała w sprzeczności z jednostronnym podejściem prezentowanym przez prezydenta Donalda Trumpa. Pomimo różnic, dzięki zorganizowanej strategii dyplomatycznej, w dniu 27 lipca 2025 r. USA i UE zawarły ramowe porozumienie handlowe⁴³. Przewiduje ono 15-procentowe cła wzajemnościowe na większość towarów z UE. Zawarta umowa pozwala uniknąć eskalacji wojny handlowej między dwiema największymi gospodarkami świata. Umowa obejmuje również inwestycje UE w USA o wartości 600 mld dolarów oraz znaczne zakupy amerykańskiej energii i sprzętu wojskowego. Choć uzgodnione 15-procentowe cła wzajemnościowe są postrzegane przez niektóre państwa członkowskie jako ustępstwo, UE starała się chronić różnorodne sektory – od przemysłu motoryzacyjnego po rolnictwo – przed pełnym wpływem ceł, które pierwotnie miały wynosić 30%.

⁴¹ Zob. W. Grantham-Philips, *Trump's Latest Tariff Deadline Is Approaching. Here Are the Trade Deals the US Has Announced So Far*, Associated Press, 31.07.2025, <https://apnews.com/article/trump-tariffs-deadline-delay-d8ffef07d944dc1d460b472e4ffd2f57> [dostęp: 12.12.2025].

⁴² Zob. J. Bogue, *Trump Says U.S. Has a Deal With Japan To Lower Proposed Tariffs*, Washington Post, 23.07.2025, <https://apnews.com/article/trump-tariffs-deadline-delay-d8ffef07d944dc1d460b472e4ffd2f57> [dostęp: 3.09.2025].

⁴³ Informacje zawarte na stronie KPMG: *Porozumienie handlowe pomiędzy USA a UE*, KPMG, 28.07.2025, <https://kpmg.com/pl/pl/home/insights/2025/07/tax-alert-porozumienie-handlowe-pomiedzy-usa-a-unia-europejska-zostalo-zawarte.html> [dostęp: 6.09.2025].

We wskazanych negocjacjach podejście prezydenta Donalda Trumpa polegało często na wywieraniu presji gospodarczej w celu uzyskania korzystnych warunków dla USA. Choć strategia ta przynosiła efekty w niektórych przypadkach, groziła również pogorszeniem relacji z wieloletnimi sojusznikami. Jednak amerykański przywódca konsekwentnie prezentował swoją politykę jako obronę interesów narodowych, co przemawiało do jego krajowego elektoratu i podkreślało fundamenty jego polityki gospodarczej. Szersze implikacje przedmiotowych negocjacji były znaczące. Ukazały wzajemne powiązania gospodarek światowych oraz delikatną równowagę niezbędną do utrzymania stabilnych relacji handlowych. Strategie negocjacyjne poszczególnych państw odzwierciedlały ich zróżnicowane priorytety gospodarcze i realia geopolityczne: dla Indii – dostęp do rynku amerykańskiego; dla Wietnamu i Indonezji – umocnienie pozycji w łańcuchach dostaw; dla Japonii – ochronę sektora motoryzacyjnego; dla UE – obronę multilateralizmu i interesów państw członkowskich.

Czynniki wewnętrzne: polityka i populizm

W wymiarze krajowym polityka handlowa prezydenta Donalda Trumpa pozostawała silnie powiązana z jego populistyczną agendą, odwołującą się do poczucia marginalizacji amerykańskich pracowników. Taka strategia – skuteczna politycznie – wyrażała się w retoryce ekonomicznego nacjonalizmu, trafiającej do elektoratu z regionów uprzemysłowionych, które doświadczyły spadku produkcji i outsourcingu. Wskazana strategia wiązała się jednak z kosztami. Choć cła przedstawiano jako narzędzie odbudowy amerykańskiego przemysłu, skutkowały one wzrostem kosztów dla przedsiębiorstw importujących z Chin, które często były przenoszone na konsumentów. Wbrew twierdzeniom prezydenta Donalda Trumpa, że to Chiny „płacą cła”, faktycznym płatnikiem ceł na rzecz amerykańskich służb celnych byli importerzy z USA⁴⁴. Ponadto chińskie cła odwetowe – zwłaszcza na produkty rolne – pogłębiły trudną sytuację amerykańskich rolników, co zmusiło rząd do wypłacania subsydiów łagodzących skutki gospodarcze.

⁴⁴ Gary Cohn – były doradca ekonomiczny Donalda Trumpa – pisał: że „cła są »wysoce regresywne«, dotkną klasę niższą”, L. Irwin, *Former Trump economic adviser: Tariffs are 'highly regressive,' will impact lower class*, The Hill, 27.04.2025, <https://thehill.com/business/5269962-former-trump-economic-advisor-tariffs-impact-lower-class> [dostęp: 6.09.2025]. G. Cohn twierdzi, że „taryfy są w istocie podatkiem nakładanym na amerykańskich nabywców”. Zob. także opinię P. Krugmana: *Paul Krugman Explains Trade and Tariffs*, The New York Times, 15.03.2018, www.nytimes.com/2018/03/15/opinion/paul-krugman-aluminum-steel-trade-tariffs.html [dostęp: 6.09.2025].

Pomimo że protekcjonizm prezydenta Donalda Trumpa przemawiał prostotą przekazu, często zderzał się z rzeczywistością zglobalizowanej gospodarki, nasuwając pytania o długofalową trwałość takiej polityki. Ostatecznie populistyczna agenda handlowa uwidoczniła trwale napięcie między dążeniem do suwerenności gospodarczej a koniecznością funkcjonowania w złożonym systemie globalnej współzależności. W miarę jak amerykańska administracja poruszała się po tym niepewnym gruncie, stawało się coraz bardziej oczywiste, że przyszła polityka będzie wymagać precyzyjnego wyważenia – uznania słusznych postulatów amerykańskich pracowników przy jednoczesnym uwzględnieniu szans i wyzwań wynikających z dynamicznie zmieniającego się krajobrazu międzynarodowego.

Uгода handlowa z Chinami na tle manewrów taryfowych prezydenta Donalda Trumpa

Kontynuując wątek elastycznej polityki Donalda Trumpa, warto podać kilka konkretnych przykładów. We wstępnych uwagach tego artykułu autorzy wspomnieli o umowie między Chinami a Stanami Zjednoczonymi z lipca 2025 r. Szczegóły tej umowy nie były zbyt klarowne; wiadomo było jednak, że Stany zamierzają negocjować umowy również z dziesięcioma innymi krajami, a przede wszystkim z Indiami i Japonią. Sekretarz handlu USA Howard Lutnick wyjaśnił, że Chiny zobowiązały się do dostarczania minerałów ziem rzadkich niezbędnych dla kluczowych gałęzi amerykańskiego przemysłu⁴⁵.

Dla komentatorów umowa ta była do pewnego stopnia zaskakująca wobec faktu, że już w maju 2024 r. Pekin i Waszyngton zgodziły się zawiesić wzajemne cła na 90 dni. Umowa przewidywała czasowe obniżenie stawek – z 145 do 30% na chińskie produkty importowane do USA oraz ze 125 do 10% na amerykańskie towary w Chinach.

Wkrótce jednak Donald Trump zmienił swoje stanowisko i oskarżył Chiny o „totalne pogwałcenie” umów⁴⁶. Oświadczenie to było wstępem do kolejnej ekwilibrystyki politycznej amerykańskiego prezydenta, w tym wypadku

⁴⁵ V. Gaur, *USA-Chiny podpisują umowę handlową, 10 kolejnych z partnerami handlowymi „nieuchronnie: raport*, Invezz, 30.06.2025, <https://invezz.com/pl/wiadomosci/2025/06/30/usa-chiny-podpisuja-umowe-handlowa-10-kolejnych-z-partnerami-handlowymi-nieuchronnie-raport> [dostęp: 6.09.2025].

⁴⁶ A. Siwek, *USA-Chiny: Donald Trump oskarża Pekin o złamanie porozumienia celnego*, Interia Biznes, 30.05.2025, <https://biznes.interia.pl/gospodarka/news-usa-chiny-donald-trump-oskarza-pekina-o-zlamanie-porozumienia,nId,7975560> [dostęp: 6.09.2025].

stosunkowo uzasadnionej przez wynik spotkania Władimira Putina i Xi Jinpinga w Pekinie i ich deklaracje, że relacje rosyjsko-chińskie osiągnęły bezprecedensowy poziom partnerstwa ważnego dla ładu globalnego, stanowiącego przeciwagę dla Zachodu⁴⁷. Jest sprawą oczywistą, że w świetle tych wypadków również przyszłość umowy USA z Chinami z lipca 2025 r. jest niepewna.

Badacza stosunków amerykańsko-chińskich za czasów obu kadencji prezydenta Donalda Trumpa uderza przede wszystkim „migotliwa” zmienność decyzji amerykańskiego przywódcy, przekraczająca granice zwykłej elastyczności. Termin „migotliwość” nie jest wymieniany w słownikach prawa handlowego i z tego też powodu wymaga szczegółowej interpretacji. Podobną ocenę amerykańskiej polityki zaprezentował również Dan Ikenson z Cato Institute, który podkreślał, że trudno zdecydować, czy polityka Donalda Trumpa ewoluuje, czy też „prezydent chaotycznie zmienia swoje stanowisko”⁴⁸. Spróbujmy wyjaśnić to na przykładzie jego kilku decyzji celnych.

Warto zacząć tu od kwestii generalnie stabilnych priorytetów polityki prezydenta USA w okresie jego dwóch kadencji. Niewątpliwie na górę listy wysuwa się slogan „Najpierw Ameryka” (*America First*). Hasło to oznaczało politykę protekcjonizmu, izolacjonizmu i w wypadku prezydenta Donalda Trumpa – skłonność do odrzucenia polityki globalizacji i zastąpienia jej koncepcją handlu strategicznego⁴⁹. Polityka ta oznaczała, że kolejną podstawową zasadą głoszoną przez amerykańskiego przywódcę jest założenie, że uczciwy handel powinien opierać się na „wzajemności” (*reciprocity*). Stosowanie jej miało wyeliminować deficyt eksportowy Stanów Zjednoczonych sygnalizowany przez ekspertów eksponujących między innymi rosnący eksport Chin.

Obok tych stosunkowo trwale podtrzymywanych zasad prawidłowej polityki handlowej prezydent Donald Trump zakładał, że zmienność cel wpływa na skłonność partnerów do negocjacji układów korzystnych dla Stanów Zjednoczonych. Administracja wysyłała dziesiątki listów grożących zmianą polityki celnej. Przykładowo, w odniesieniu do Chin, w kwietniu 2025 r. USA zagroziły podwyższeniem cel do 145%, na co Państwo Środka odpowiedziało nałożeniem

⁴⁷ G. Butler, *Putin chwali „wyjątkowe” więzi z Chinami*, BBC News Polska, 2.09.2025, www.bbc.com/polska/articles/clydy82qdveo [dostęp: 6.09.2025].

⁴⁸ D. Ikenson, *Has Trump Evolved on Trade?*, Forbes, 12.02.2019, www.forbes.com/sites/danikenson/2018/02/12/has-trump-evolved-on-trade [dostęp: 15.08.2025].

⁴⁹ Dla szerszego komentarza na temat alternatywnych strategii handlowych zob. A.V. Deardorff, R.M. Stern, M.N. Greene, *The Implications of Alternative Trade Strategies for the United States*, [w:] *The New International Economic Order. A U.S. Response*, New York 1979, s. 78–108.

ceł na amerykańskie towary importowane w wysokości do 125%⁵⁰. Podobne decyzje handlowe, z których wiele zostało zablokowanych przez sądy lub zmienione przez samego prezydenta Donalda Trumpa, zostały podjęte przykładowo w stosunku do Meksyku, Kanady, Brazylii i Unii Europejskiej⁵¹. Aktualnie, w momencie, gdy Stany Zjednoczone i Chiny znajdują się w przededniu podpisania układu handlowego, Elisabeth Rosenthal⁵² przypomina, że amerykański prezydent groził niedawno ChRL nałożeniem 200-procentowego cła na towary farmaceutyczne, które stanowią podstawowy produkt eksportowy tego państwa.

Podsumowanie

Druga istotna zmiana w polityce prezydenta Donalda Trumpa dotyczy tematyki niniejszego artykułu. Po wymianie ostrych ostrzeżeń o możliwych dalszych sankcjach handlowych oba państwa podpisały długo oczekiwaną umowę. Wiadomo, że ograniczenia eksportu do Chin oprogramowania chipów, etanu i silników odrzutowych oraz dostępu Stanów Zjednoczonych do eksportowanych przez Państwo Środka tzw. pierwiastków ziem rzadkich, były w centrum negocjacji, niemniej szczegóły umowy nie były znane przeciętnemu amerykańskiemu obywatelowi. Oczekiwania były jednak optymistyczne. Umowa starannie potwierdzona przez oba państwa mogła zadecydować o przyszłości handlu międzynarodowego, a nawet zainicjować nową erę globalizacji.

Należy jednak wskazać, że prognozy te się nie spełniły. Wprawdzie USA obniżyły cła na towary z Chin ze 145 do 30%, a Chiny – z 125 do 10%⁵³, to wewnętrzne problemy obu krajów w dalszym ciągu obniżały dalszy postęp w ich wzajemnych relacjach handlowych. Już w kwietniu 2025 r. amerykańskie rapor-

⁵⁰ Zob. D. Hyatt, *Where Do President Trump's Tariffs Stand?*, Investopedia, 14.07.2025, www.investopedia.com/tariff-tracker-where-trump-tariffs-stand-11771510 [dostęp: 15.08.2025]. Zob. także: M. Messerly, A. Hawkins, D. Desrochers, *Trump turns trade talks into foreign policy wish list Politico*, Politico, 28.06.2025, www.politico.com/news/2025/06/28/trade-talks-morph-into-trumps-global-bargaining-table-00430160 [dostęp: 15.08.2025].

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² E. Rosenthal jest redaktorką naczelną Kaiser Health News. Wywiad z nią 19.07.2024 r. dostępny jest pod adresem: www.msnbc.com/ali-velshi/watch/expert-no-effective-way-to-control-prices-in-u-s-health-care-1465193539681 [dostęp: 15.08.2025].

⁵³ Zob. S. Sarkar, *USA i Chiny zawierają porozumienie handlowe: obniżono kluczowe cła, ale niektóre pozostają*, Invezz.com, 12.05.2025, <https://invezz.com/pl/wiadomosci/2025/05/12/usa-i-chiny-zawieraja-porozumienie-handlowe-obnizono-kluczowe-cła-ale-niektore-pozostaja> [dostęp: 17.08.2025].

ty rządowe podkreślały, że inflacja w USA rośnie w nieoczekiwanym tempie, co w istocie się nie sprawdziło. Biuro Statystyk Rynku Pracy USA (Bureau of Labor Statistics) podało, że inflacja konsumencka w lipcu 2025 r. wyniosła 2,7% w największej gospodarce świata, co oznacza utrzymanie jej na poziomie z poprzedniego miesiąca. Ekonomiści prognozowali wzrost do 2,8%, więc zmiana pozytywnie ich zaskoczyła. Oczekiwanie wzrostu miało prawdopodobnie związek z cłami wprowadzanymi w USA przez prezydenta Donalda Trumpa i ich wpływem na ceny produktów w amerykańskich sklepach i salonach samochodowych. Nic takiego się nie stało, a przynajmniej do końca lipca, bo w sierpniu doszło do szeregu porozumień celnych z wieloma krajami świata⁵⁴. Porównując gospodarki Chin i USA ekonomiści odnotowali, że

w 2025 r. Chiny utrzymują pozycję największej gospodarki świata pod względem siły nabywczej (PPP), z PKB PPP wynoszącym 36,5 bilionów USD. Stany Zjednoczone pozostają liderem pod względem nominalnego PKB, osiągając poziom 29,1 bilionów USD, podczas gdy Chiny zbliżają się do tej wartości z nominalnym PKB na poziomie 24,8 bilionów USD. Różnice między gospodarkami obu krajów w ujęciu nominalnym stopniowo się zmniejszały, ale USA wciąż utrzymywały przewagę⁵⁵.

Dla ChRL deflacja była największym zagrożeniem⁵⁶. W odniesieniu do Stanów Zjednoczonych zaś coraz większym problemem stawały się stosunki z Rosją i krajami, które kupowały rosyjską ropę. W tej grupie znalazły się również Chiny. Ultimatum prezydenta Donalda Trumpa dawało początkowo Rosji 50 dni na rozwinięcie negocjacji z Ukrainą. Wkrótce jednak amerykański prezydent skrócił ten termin do 10 dni. Sankcje miały objąć również Chiny, które amerykański przywódca⁵⁷ ostrzegł przed możliwością wprowadzenia

⁵⁴ J. Frączyk, *Na te dane czekał cały świat. Zdecydują o przyszłości stóp w USA*, Business Insider, 12.08.2025, <https://businessinsider.com.pl/gospodarka/na-te-dane-czekal-caly-swiat-zdecyduja-o-przyszlosci-stop-w-usa/qsr3q2v> [dostęp: 17.08.2025].

⁵⁵ L. Ślęzyk, *Porównanie gospodarek Chin i USA w 2025 roku: Analiza danych liczbowych*, Chiny24.com, 16.03.2025, <https://chiny24.com/news/porownanie-gospodarek-chin-i-usa-w-2025-roku-analiza-danych-liczbowych> [dostęp: 17.08.2025].

⁵⁶ *Czy gospodarka Chin rośnie czy się kurczy? Oto prawda kryjąca się za tymi danymi*, Invezz.com, 15.07.2025, <https://invezz.com/pl/wiadomosci/2025/07/15/czy-gospodarka-chin-rosnie-czy-sie-kurczy-oto-prawda-kryjaca-sie-za-ty> [dostęp: 17.08.2025].

⁵⁷ Zob. J. Kędzior, *Groźby Trumpa nie działają. Chiny nadal będą kupować rosyjską ropę*, Msn.com, 15.07.2025, www.msn.com/pl-pl/wiadomosci/swiat/gro%C5%BAby-trump-zignorowane-zamierzaj%C4%85-dalej-kupowa%C4%87-rop%C4%99-z-rocji/ar-AA1JMFuo [dostęp: 17.08.2025]. Prezydent Donald Trump wskazał, że może ukarać Pekin dodatkowymi cłami za zakupy rosyjskiej ropy, stwierdzając, że „to może się zdarzyć”. Jednocześnie jego główny doradca P. Navarro zbagatelizował tę zapowiedź, zauważając, że ta podwyżka „może zaszkodzić Stanom Zjednoczonym” – por. *Trump Floats*

100-procentowego cła na import rosyjskiej ropy. Cła uderzyły w Indie, ostatecznie jednak w stosunku do Chin prezydent Donald Trump odroczył kary o 90 dni⁵⁸.

Podsumowując, należy potwierdzić, że stosunki handlowe Chin i USA dalej nie są stabilne. Przez krótki okres zdawało się, że dzięki dość niejasnej umowie Chiny korzystają z pewnej tolerancji amerykańskiego prezydenta. Jak jednak wspomniano we wstępie, sporne dla obu mocarstw kwestie nie znikły zupełnie i powracający konflikt obu mocarstw został wyeksponowany przez media w czasie wymiany oskarżeń przez delegacje obu państw na Alasce równoległe ze spotkaniem Donalda Trumpa z Władimirem Putinem⁵⁹.

Bibliografia

- Adjusting Imports of Automobiles and Automobile Parts Into The United State*, The White House, 26.03.2025, www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/adjusting-imports-of-automobiles-and-automobile-parts-into-the-united-states [dostęp: 5.09.2025].
- Allyn B., *Class-Action Lawsuit Claims TikTok Steals Kids' Data And Sends It To China*, NPR, 4.08.2020, <https://tiny.pl/7l8vd> [dostęp: 5.09.2020].
- Beattie A., *Chiny pokonały Donalda Trumpa, zanim jeszcze rozpoczęła się wojna handlowa*, Financial Times/Onet.pl, 12.06.2025, <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/chiny-zaszachowaly-trumpa-polegl-w-wojnie-ktora-sam-brozpetal-opinia/6ege3lf> [dostęp: 12.08.2025].
- Bergsten F., *The Need for a Robust Response to Chinese Currency Manipulation – Policy Options for the Obama Administration Including Countervailing Currency Intervention*, „Journal of International Business and Law” 2011, vol. 10, no. 2, s. 269–280.
- Blomfield A., *Trump's Double Humiliation as Xi Embraces Modi and Putin*, The Telegraph, 30.08.2025, <https://www.telegraph.co.uk/us/politics/2025/08/30/trumps-double-humiliation-xi-embraces-modi-putin> [dostęp: 3.09.2025].
- Błaszkiwicz D., *Indie stają się największym sojusznikiem USA. Porozumienie wykierowane w Chiny*, Obserwator Gospodarczy, 27.04.2025, https://obserwatorgospodarczy.pl/2025/04/27/indie-staja-sie-najwiekszym/#goog_rewarded [dostęp: 5.09.2025].

Possible Tariffs on China for Buying Russia Oil, Bloomberg News, 7.08.2025, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-08-07/trump-floats-possible-tariffs-on-china-for-buying-russian-oil> [dostęp: 17.08.2025].

⁵⁸ Zob. Rozporządzenie wykonawcze z 2025 r.: *Further Modifying Reciprocal Tariff Rates To Reflect Ongoing Discussions With The People's Republic Of China*, White House, 11.08.2025, www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/08/further-modifying-reciprocal-tariff-rates-to-reflect-ongoing-discussions-with-the-peoples-republic-of-china [dostęp: 17.08.2025].

⁵⁹ *Spotkanie Trump i Putin. Chiny milczą. Ekspert wyjaśnia, co planuje Pekin*, 16.08.2025, <https://www.o2.pl/informacje/spotkanie-trump-i-putin-chiny-milcza-ekspert-wyjasnia-co-planuje-pekini-7189924685974272a> [dostęp: 5.09.2025].

- Bogage J., *Trump Says U.S. Has a Deal With Japan To Lower Proposed Tariffs*, Washington Post, 23.07.2025, <https://apnews.com/article/trump-tariffs-deadline-delay-d8ffef07d-944dc1d460b472e4ffd2f57> [dostęp: 3.09.2025].
- Bullard J., *Monetary Policy and Fiscal Policy Responses to the COVID-19 Crisis*, Federal Reserve Bank of St. Louis, 10.11.2020, <https://www.stlouisfed.org/publications/regional-economist/fourth-quarter-2020/monetary-policy-fiscal-policy-responses-covid-crisis> [dostęp: 18.12.2020].
- Butler G., *Putin chwali „wyjątkowe” więzi z Chinami*, BBC News Polska, 2.09.2025, www.bbc.com/polska/articles/clydy82qdveo [dostęp: 6.09.2025].
- Carbon and Certain Alloy Steel Wire Rod from China Investigation*, U.S. International Trade Commission, June 2020, www.usitc.gov/publications/701_731/pub5064.pdf [dostęp: 14.08.2025].
- Chatys M., *Negocjacje handlowe państw ASEAN z USA*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 29.07.2025, www.osa.uni.lodz.pl/publikacje/blog-osa/szczegoly/negocjacje-handlowe-panstw-asean-z-usa [dostęp: 5.09.2025].
- Cheng E., *China's moves to boost foreign business also help Chinese companies*, CNBC, 28.10.2019, www.cnbc.com/2019/10/29/chinas-moves-to-boost-foreign-business-also-helps-chinese-companies.html [dostęp: 21.09.2020].
- Chińczycy odkryli duże złożę ropy. „Wydobycie nie będzie łatwe”. Chiński koncern naftowy CNOOC odkrył na Morzu Południowochińskim duże złożę ropy naftowej, podała w poniedziałek agencja Xinhua*, Polskie Radio, 31.03.2025, <https://polskieradio24.pl/artykul/3503603,chinzczy-odkryli-duze-zloze-ropy-wydobycie-nie-bedzie-latwe> [dostęp: 3.09.2025].
- Chow D.C.K., *Can the United States Impose Trade Sanctions on China for Currency Manipulation?*, „Washington University Global Studies Law Review” 2017, vol. 16, no. 2, s. 295–328.
- Czajkowski P., *Sankcje jedynie wzmocniły Huawei. Chiny zaczynają grozić palcem*, Ithardware.pl, 22.05.2025, https://ithardware.pl/aktualnosci/amerykanske_sankcje_wzmocniły_huawei_chiny-41927.html [dostęp: 5.09.2025].
- Czy gospodarka Chin rośnie czy się kurczy? Oto prawda kryjąca się za tymi danymi*, Invezz.com, 15.07.2025, <https://invezz.com/pl/wiadomosci/2025/07/15/czy-gospodarka-chin-rosnie-czy-sie-kurczy-oto-prawda-kryjaca-sie-za-ty> [dostęp: 17.08.2025].
- Deardorff A.V., Stern R.M., Greene M.N., *The Implications of Alternative Trade Strategies for the United States*, [w:] *The New International Economic Order. A U.S. Response*, New York 1979, s. 78–108.
- Duffy C., Waldenberg S., *Trump grants TikTok another 90-day extension in enforcement of sale-or-ban law*, CNN, 19.06.2025, <https://amp.cnn.com/cnn/2025/06/17/tech/tiktok-trump-ban-delay> [dostęp: 15.08.2025].
- Executive Order 14195 of February 1, 2025, *Imposing Duties To Address the Synthetic Opioid Supply Chain in the People's Republic of China*, www.federalregister.gov/documents/2025/02/07/2025-02408/imposing-duties-to-address-the-synthetic-opioid-supply-chain-in-the-peoples-republic-of-china [dostęp: 5.09.2025].
- Fact Sheet: President Donald J. Trump Adjusts Imports of Automobiles and Automobile Parts into the United States*, The White House, 26.03.2025, www.whitehouse.

- gov/fact-sheets/2025/03/fact-sheet-president-donald-j-trump-adjusts-imports-of-automobiles-and-automobile-parts-into-the-united-states [dostęp: 5.09.2025].
- Frączyk J., *Na te dane czekał cały świat. Zdecydują o przyszłości stóp w USA*, Business Insider, 12.08.2025, <https://businessinsider.com/pl/gospodarka/na-te-dane-czekal-caly-swiat-zdecyduja-o-przyszlosci-stop-w-usa/qsr3q2v> [dostęp: 17.08.2025].
- Further Modifying Reciprocal Tariff Rates To Reflect Ongoing Discussions With The People's Republic Of China*, White House, 11.08.2025, www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/08/further-modifying-reciprocal-tariff-rates-to-reflect-ongoing-discussions-with-the-peoples-republic-of-china [dostęp: 17.08.2025].
- Gaur V., *USA-Chiny podpisują umowę handlową, 10 kolejnych z partnerami handlowymi „nieuchronnie: raport*, Invezz, 30.06.2025, <https://invezz.com/pl/wiadomosci/2025/06/30/usa-chiny-podpisuja-umowe-handlowa-10-kolejnych-z-partnerami-handlowymi-nieuchronnie-raport> [dostęp: 6.09.2025].
- Grantham-Philips W., *Trump's Latest Tariff Deadline Is Approaching. Here Are the Trade Deals the US Has Announced So Far*, Associated Press, 31.07.2025, <https://apnews.com/article/trump-tariffs-deadline-delay-d8ffef07d944dc1d460b472e4ffd2f57> [dostęp: 12.12.2025].
- Hyatt D., *Where Do President Trump's Tariffs Stand?*, Investopedia, 14.07.2025, www.investopedia.com/tariff-tracker-where-trump-tariffs-stand-11771510 [dostęp: 15.08.2025].
- Ikenson D., *Has Trump Evolved on Trade?*, Forbes, 12.02.2019, www.forbes.com/sites/danikenson/2018/02/12/has-trump-evolved-on-trade [dostęp: 15.08.2025].
- International Emergency Economic Powers Act of 1977 (IEEPA), 50 U.S.C. §§ 1701–1707.
- Irwin L., *Former Trump economic adviser: Tariffs are 'highly regressive,' will impact lower class*, The Hill, 27.04.2025, <https://thehill.com/business/5269962-former-trump-economic-advisor-tariffs-impact-lower-class> [dostęp: 6.09.2025].
- Jasinowski J., *Beware the Soaring Dollar*, The Huffington Post, 19.03.2015, www.huffpost.com/entry/economy_b_6901432 [dostęp: 20.09.2020].
- Kalendarium historii Chińskiej Republiki Ludowej*, Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Kalendarium_historii_Chi%C5%84skiej_Republiki_Ludowej [dostęp: 5.09.2025].
- Kędzior J., *Groźby Trumpa nie działają. Chiny nadal będą kupować rosyjską ropę*, Msn.com, 15.07.2025, www.msn.com/pl-pl/wiadomosci/swiat/gro%C5%B4by-trump-zignorowane-zamierzaj%C4%85-dalej-kupowa%C4%87-rop%C4%99-z-rosji/ar-AA1JMFuo [dostęp: 17.08.2025].
- Krugmana P., *Paul Krugman Explains Trade and Tariffs*, The New York Times, 15.03.2018, www.nytimes.com/2018/03/15/opinion/paul-krugman-aluminum-steel-trade-tariffs.html [dostęp: 6.09.2025].
- Ludwikowski R.R., *Handel międzynarodowy*, wyd. 4, Warszawa 2019.
- Ludwikowski R.R., *Rebuttable Presumptions – New Developments in the U.S. 'war' with Chinese Subsidies*, „Customs and International Trade Bar Association (CITBA)” 2014.
- Messerly M., Hawkins A., Desrochers D., *Trump turns trade talks into foreign policy wish list Politico*, Politico, 28.06.2025, www.politico.com/news/2025/06/28/trade-talks-morph-into-trumps-global-bargaining-table-00430160 [dostęp: 15.08.2025].

- Mulloy P., *China Leveraged the West to Grow Its Economy and Its' Comprehensive National Power*, [w:] *Leveraging: A Political Economic and Societal Framework*, ed. D. Anderson, 2.10.2014, <https://prosperousamerica.org/china-and-the-concept-of-leverage> [dostęp: 14.08.2025].
- Nawalany O., *USA wzmacniają sojusze w Indo-Pacyfiku, by przeciwstawić się Chinom*, Puls Biznesu, 4.09.2024, www.pb.pl/usa-wzmacniaja-sojusze-w-indo-pacyfiku-by-przeciwstawic-sie-chinom-1224565 [dostęp: 5.09.2025].
- Porozumienie handlowe pomiędzy USA a UE*, KPMG, 28.07.2025, <https://kpmg.com/pl/pl/home/insights/2025/07/tax-alert-porozumienie-handlowe-pomiedzy-usa-a-unia-europejska-zostalozawarte.html> [dostęp: 6.09.2025].
- Przychodniak M., *Amerykańsko-chiński spór o Huawei: wyzwania dla Unii Europejskiej*, PISM, 23.04.2019, www.pism.pl/publikacje/Ameryka_sko_chi_ski_sp_r_o_Huawei_wyzwania_dla_Unii_Europejskiej [dostęp: 5.09.2025].
- Sarkar S., *USA i Chiny zawierają porozumienie handlowe: obniżono kluczowe cla, ale niektóre pozostają*, Invezz.com, 12.05.2025, <https://invezz.com/pl/wiadomosci/2025/05/12/usa-i-chiny-zawieraja-porozumienie-handlowe-obnizono-kluczowe-cla-ale-niektore-pozostaja> [dostęp: 17.08.2025].
- Siwek A., *USA–Chiny: Donald Trump oskarża Pekin o złamanie porozumienia celnego*, Interia Biznes, 30.05.2025, <https://biznes.interia.pl/gospodarka/news-usa-chiny-donald-trump-oskarza-pekina-o-zlamanie-porozumienia,nId,7975560> [dostęp: 6.09.2025].
- Spotkanie Trump i Putin. Chiny milczą. Ekspert wyjaśnia, co planuje Pekin*, 16.08.2025, <https://www.o2.pl/informacje/spotkanie-trump-i-putin-chiny-milcza-ekspert-wyjasnia-co-planuje-pekina-7189924685974272a> [dostęp: 5.09.2025].
- Swanson A., *Trump Has Added 145% Tariff to China, White House Clarifies*, The New York Times, 10.04.2025, www.nytimes.com/2025/04/10/business/economy/china-tariffs-145-percent.html [dostęp: 3.09.2025].
- Ślżyk L., *Porównanie gospodarek Chin i USA w 2025 roku: Analiza danych liczbowych*, Chiny24.com, 16.03.2025, <https://chiny24.com/news/porownanie-gospodarek-chin-i-usa-w-2025-roku-analiza-danych-liczbowych> [dostęp: 17.08.2025].
- Trade in Goods with China*, US Census-Foreign Trade, www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html [dostęp: 20.09.2020].
- Trump Floats Possible Tariffs on China for Buying Russia Oil*, Bloomberg News, 7.08.2025, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-08-07/trump-floats-possible-tariffs-on-china-for-buying-russian-oil> [dostęp: 17.08.2025].
- United States – Countervailing and Anti-Dumping Measures on Certain Products from China (WT/DS449)*, 12.06.2013, https://ustr.gov/sites/default/files/DS449.US_.Sub1_Public.pdf [dostęp: 14.08.2025].
- United States Census. Foreign Trade, www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2015 [dostęp: 26.08.2020].
- Ustawa o handlu z 1974 r. (*Trade Act of 1974*).
- Ustawa o rozszerzeniu handlu z 1962 r. (*Trade Expansion Act of 1962*).
- V.O.S. Selections v. United States*, Ct. Int'l Trade 2025.
- Wywiad z E. Rosenthal z 19.07.2024 r., www.msnbc.com/ali-velshi/watch/expert-no-effective-way-to-control-prices-in-u-s-health-care-1465193539681 [dostęp: 15.08.2025].

- Yeung K., *Will China use its \$1.2T of U.S. debt as firepower to fight the trade war?*, South China Morning Post/Politico, 5.10.2019, www.politico.com/story/2019/05/10/us-china-trade-tariffs-142208 [dostęp: 21.09.2020].
- Zahn M., *A timeline of Trump's tariffs on Canada, Mexico and China Tariffs issued this week upended U.S. trade relationships and roiled markets*, ABC News, 6.03.2025, <https://abcnews.go.com/Business/timeline-trump-tariffs-canada-mexico-china/story?id=119506883> [dostęp: 5.09.2025].
- Zakaz działania Tiktoka w USA. Sąd Najwyższy zdecydował*, Money.pl, 17.01.2025, www.money.pl/gospodarka/zakaz-dzialania-tiktoka-w-usa-sad-najwyzszy-zdecydowal-7115282092641056a.html [dostęp: 15.08.2025].
- „Zgubna polityka rujnowania stosunków”. Rosja zapewnia, że odpowie na sankcje USA i Kanady, Forbes, 16.03.2019, www.forbes.pl/gospodarka/zgubna-polityka-rujnowania-stosunkow-rosja-zapewnia-ze-odpowie-na-sankcje-usa-i-tfswv8f [dostęp: 21.08.2020].
- Żukrowska K., *Wojna handlowa USA–ChRL i jej konsekwencje*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2020, nr 1, s. 63–87.

